

revizor
a kritikai portál

a PORT-network tagja

2016. június 16. - július 2.
VÁROSMAJORI
SZÍNHÁZI SZEMLE

6 város
színház
előadás

közönségsválasztás
zsűri | blog
díjeső a legjobbaknak
Legyen Ön is a
Színházi Szemle
nézője!

Keresés

Összetett keresés
Címkefelhő

REVIZOR *PLUSZ*

SZÍNHÁZ

ZENE

KÖNYV

FILM

GYEREK

KÉPZŐ

TÁNC

FESZTIVÁL

ÜZEN A SZERK.

KERESÉS

[Főoldal](#) / [Keresés módosítása](#) / [Találatok](#) / [ÚJVIDÉK NYÍLT TEREI](#)

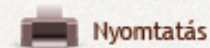
ÚJVIDÉK NYÍLT TEREI

Jódal Kálmán: *Agressiva*

2011.03.24.

Az *Agressiva* az agresszió formáit vonultatja fel, ám mindez csupán játék, melyben az emberiség által létrehozott kulturális anyag kerül felhasználásra. Ez emelődik be abba az apokaliptikus virtuális világba, mely újabb, szorongástól áthatott mitológiákat teremt. **BENCSIK ORSOLYA ÍRÁSA.**

Amikor azt mondom, hogy kivételes és fontos helyet foglal el a vajdasági magyar irodalomban Jódal Kálmán, azt is rögtön hozzá kell tennem, hogy szerencsés módon erre a tényre a kritikusok, irodalomtörténészek is felhívják a figyelmet, hiszen a szerzőt a *Bakancs és fal* című első kötete (Forum Könyvkiadó, Újvidék) után 1994-ben Sinkó Ervin-díjjal tüntették ki, majd 2010-ben az

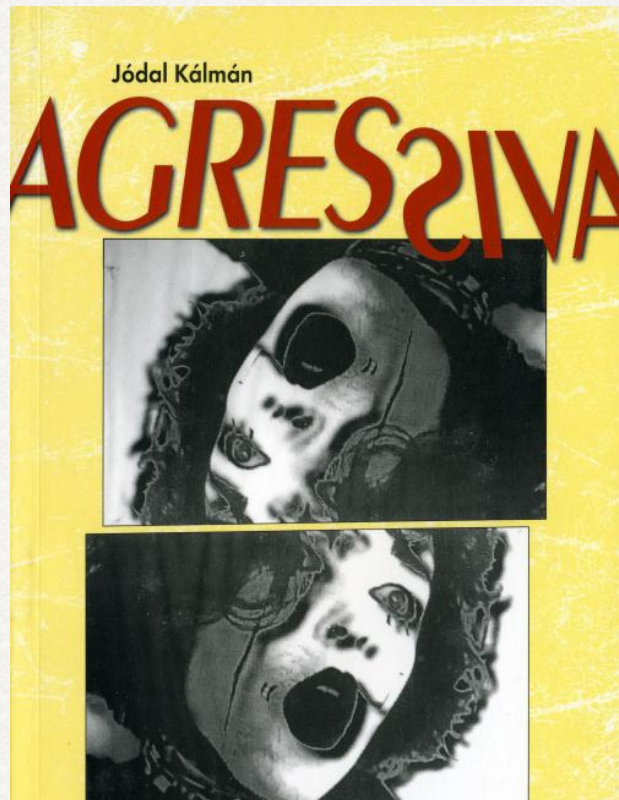
Nyomtatás

Kiemelt ajánlónk

Tóth Krisztina verseskötettel jelentkezett a könyvhéten - Pogrányi Péter a sokszínűségben rendszert vél fölfedezni, és az is kiderül, mi az a világadapter.

[Tovább a cikkhez](#)

Agressiva című novelláskötetét Szirmai Károly-díjjal jutalmazták. Jódal pozicionálása, írói terének illetve saját művészi tereinek meghatározása azért olyan fontos, mert bátran állíthatjuk, sokszor kép- vagy filmszerű prózái, rövidhangjátékai és szövegperformanszai a vajdasági - de az egész kortárs - magyar irodalom olyan egyedülálló részét képezik, olyan speciális helyeit járják be és olyan sajátos hangon szólalnak meg, melyekkel ritkán találkozik az olvasó.

Szövegeinek mind formai, mind tartalmi megformáltságában sajátos dialektika fedezhető fel: Jódal a bezártság és a nyitottság, illetve a statikusság és a dinamikusság kategóriákat (szövegeinek strukturális elveként) felváltva alkalmazza. Az *Agressiva* bizonyos novellái a következetesen rövid, tiszta és egyértelmű mondataikkal, az erősen lezárt jeleneteikkel és tömör történeteikkel elválnak a sok jelzőből építkező mondatokat, gondolatfolyamokat, több irányba szétszalazható eseményszálakat működtető, erős asszociációt kiváltó prózáktól, de mindezzel együtt a kötet lapjain egy egységes szerzői világ és nyelv bontakozik ki.

Ebben a világban az *egyéni*ségek nevük és a pontosan meghatározott sajátosságaik ellenére sem azok, csupán átmeneti alakmások, hasonmások, egy játék erejéig működtetett identifikáció eredményei: nemtelen vagy kétnemű androidok, humanoidok és úrlények. A szárnyas, angyalszerű lények, vámpírok, zombik, úrgammák vagy doppelgängerok, katonák, robotgésák és egyéb, szadista vagy mazochista újvidéki átlag-polgárok (ez utóbbit Jódal szereplői esetében nem lehet ironia nélkül leírni) sok esetben a mitológia, a politikum világának vagy a pop-, underground- és magaskultúra ikonjainak a nevét viselik. Hellboy és Godzilla, a kis, kerekaszarvú, rőfögő Hilda, Ervin-242 és társaik az én-elbeszélő hangján elmesélt történetekben is helyet kapnak, ahol maga a narrátor Minotaurusz, James Bond, Joseph K. és mások alakjával azonosul. Már a

Mai

Mozi

Ok

„Pedig attól tartok, baj van, és most meg fogom tudni, hogy mekkora.”

minotaurusz, James Bond, Joseph K. és mások alapján azonosul. Mai a szöveg címek (pl. *A.n.g.s.t. - D.i.s.c.o., A szfinx pupillája - Was ist Kunst, Lilly Marlen?, Retro-partisanisches Neusatz-märchen, Softcore*) is sokat elárulnak a hol kevésbé zárt, hol kevésbé nyitott (textuális és interpretációs) terekről és

az azokhoz fűződő létélményekről.

A nyitottsággal és zártsággal szemben, melyek az *Agressiva* térstruktúráját működtetik, a statikusság és a dinamikusság ellentétpárok az idővel függnek össze. Mindez a filmszerű novellaépítkezésben, a montázstechnikában és a kimerevített képekben mutatkozik meg, amikor a szöveg-filmek folyamatos íródásukban illetve készen-létükben, azaz levetítettségükben szimultán jelenítődnek meg. Az elképzelt, kattogó vetítógép elavultságának, hibás működésének köszönhetően leáll néha, ekkor merevednek ki a képek, és mutatják meg azt, hogy minden mozgás, cselekedet és tett ellenére valójában semmi nem változik, nem halad sehova, mert az idő tulajdonképpen megállt. Az ebben az örökkévalóságban halhatatlanná vált szereplők minden cselekedete hiábavaló, hiszen soha nem tudnak kiszabadulni innen, mint ahogyan a némafilmek színészeinek erőteljes gesztusai, arcjátékai sem kapnak soha hangot. A szövegperformanszok mint a filmegész itt és most játszódó rövid jelenetei az örökkévalóság és ehhez kapcsolódóan a jódali szövegvilág soha meg nem szüntethető létérzései (a félelem és a szorongás) ellen való küzdelmet ragadják meg.

A rövidprózák, novellák alapanyagának terjedelmes részét, erős vonatkozásokkal terhelt, artistikus rétegét képezik a szellemi kultúra termékei (a könyvek mellett a társművészetek közül főleg a zene, a film- és a képzőművészet), valamint a fogyasztói társadalom árucikkei, a drága márkanevek is - egyfajta minőséget, értéket képezve meg a rideg terekben, Újvidék (Neusatz) nekrovilágában, mely lakóival, történéseivel az olyan számítógépes játékok világát mutatja, ahol az apokaliptikus, hipermodern, de a távolivá vált, ősrégi kultúrák nyomait magán hordozó terekben vagy az ipari társadalom helyszínein (lakónegyedek, betondzsungelek, bányák, ipari negyedek) a játékos gépfegyverrel lövi a környezetét. (A márkanevek funkciója, társadalmi pozíció- és identitás-meghatározó szerepe kapcsán - illetve a brutalitás miatt - talán érdemes megjegyezni Bret Easton Ellis nevét, aki viszont nem szerepel a szerző irodalmi utalásai között. Jódal számára sokkal inkább Kierkegaard, Heidegger, Kafka vagy éppen Csáth tűnik referenciapontnak, akik valamilyen módon mind az *Agressiva* fundamentálisnak számító fogalmairól és megállapításairól értekeztek: a szorongásról, a világbavetettségről, a kiszolgáltatottságról, az abszurditásról és az örületről.) A gyilkolás vagy a másik megkínzása, korbácsolása, fojtogatása, a vérszívás illetve a szereplők összes cselekedete a (számítógépes- és/vagy szado-mazo-) játék aktusát követik, így azon túl, hogy szórakozást jelentenek, elviszik a virtualitás és fikció irányába a történéseket. „*Mivel lakodalom van a szomszédban, valaki belő az ablakon, majd behajít néhány mamutpetárdát, bumm, és arra eszmélek, hogy a csőtáncossal együtt cafatokban szerepelek valami hülye performance-ban, mely attól szép, hogy undorító, mint valamelyik helyi traccslap nagybetűs cím alatti fotója, valahol a tizenötödik oldal környékén, hisz vicc, tréfa, szerepjáték az egész*” - olvashatjuk a *Gyűlölet* című *short cut*-ban. (92.o.) A történések, a szereplők tettei mindezzel együtt művészi játékká, Nitsch művészetéhez hasonlatos cselekedetökké válnak, ahol maga a szöveg mint műalkotás is *hic et nunc* akcióvá, performanszá alakul.

A novellák között helyet kapó **Csernik Előd**-fényképek elidegenítő, embertelen, rideg tereket ábrázolnak, ahol - akárcsak Jódal tájleírásaiban - a beton és a vas az úr. A prózák szereplőinek, elbeszélőinek valódi létélményét azonban egyedül csak a kötet címlapján szereplő **Csernik Attila**-grafika képes elementáris erővel közvetíteni. Az *Agressiva* az agresszió különböző formáit vonultatja fel, mégis sokkal többet mesél a szenvedésről, a félelemről vagy a soha szünni nem akaró szorongásról. Mindezt egy

This content requires the Flash Player.
[Download Flash Player.](#)
 Already have Flash Player? [Click here.](#)

olyan világban, amely a rég letűnt polgári világ reliktumait is megjeleníti. A „déd- és ükszülők berendezte enteriőrök” (131.o.), a barokkos terek mellett a különböző épületrészek (a kőlépcsők és „lepusztult bejáratok” - uo.) segítségével, valamint a szereplők gyerekkorának, múltjának és családjának a megidézésével bontakozik ki a devalválódott múlt. (Mindezt egy erős, németes műveltségből és nyelviségből táplálkozó történetszál szövi át.) Az a milió, mely egyfajta devianciát és prudériát is magában hordoz, vaskalapos, szigorú nevelésének köszönhetően pedig a folyamatos identifikációs kényszerben szenvedő szereplők szorongását okozza.

Jódal Kálmán *Agressívájának* terei olyan hatalmas, nyílt terek, melyek rátelepednek az identitásukkal és létélményeikkel fogalkozó szereplőkre. Ahogyan a *My private Idaho no 2.* című novella elbeszélőjének kedvenc képzőművésze, Fehér László festményein „visszatérő motívumként a rövidnadrágos, térdharisnyás vagy matróruhas kisfiúk” (131.o.), úgy Evin-242 és társai is teljesen eltűnnek a betonrengetegekben, cementlabirintusokban, diszkókban, katonai- és űrbázisokon, bevásárlóközpontokban és az utcák neonfényeiben. Alig látható körvonalaik ellenére azonban jelenlétük megkérdőjelezhetetlen, akárcsak szenvedéseik valóságossága.

Vö. **Virág Zoltán: Via aggressiva. Jódal Kálmán prózájáról**

Szerző: **Bencsik Orsolya**

 Tetszik 2 személy kedveli ezt [Regisztrájlj](#), hogy megnézd, mi tetszik az ismerőseidnek.

 Címkék: Csernik Előd, Forum Kiadó, Jódal Kálmán

Cím: *Agressiva*

Szerző: Jódal Kálmán

Kiadó: Forum

Kiadás éve: 2010

Terjedelem: 246 oldal

Ár: 450 Din / 2000 Ft

Megjegyzés: az NKA által nem támogatott

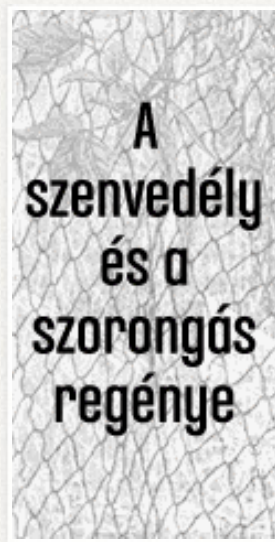
 [Vissza a tetejére](#)

 [A cikk küldése e-mailben](#)

This content requires the Flash Player. [Download Flash Player](#). Already have Flash Player? [Click here](#).

Váltsa meg őszi
bérletét az Óbudai
Danubia Zenekar
koncertjeire!

Magunkról - Üzenet a Szerkesztőknek - Partnereink

Revizor ^{Plusz} - Színház - Zene - Könyv - Film - Gyerek - Képző - Tánc - Fesztivál - Üzen a Szerk. - Keresés

Minden jog fenntartva. 2007. Revizoronline.com - Médiaajánlat - Impresszum - Szerzői jogok

design & development **naiad**